

Kafsâ surları ve Kafsâ'da bir kaplıca

durdurulamadı. Türk hâkimiyeti döneminde de çok fazla değişikliğe uğramayan şehir Fransızlar tarafından işgal edildiğinden fakir bir kasabadan ibaretti (İA, VI, 67).

Kafsâ'yı şiddetli çatışmaların ardından ele geçiren Fransa işgal kuvvetleri (11 Kasım 1881) direniş hareketine katılanlardan bazılarını idam ettiler. Sömürge döneminde 1886'da şehrin 40 km. batısındaki zengin fosfat yataklarının keşfi Kafsâ'nın ekonomik gelişmesini beraberinde getirdi. Üretilen fosfatın nakledilmesi için Kafsâ demir yoluyla liman şehri Sefâkus'a bağlandı. Şehirde Fransız ve İtalyan yerleşimcilere ait semtler oluştu. Öte yandan Kafsâ, 1956 yılına kadar süren sömürge döneminde Tunus bağımsızlık hareketlerinin önemli merkezlerinden biri haline geldi. 1922'de kalabalıkların katıldığı bağımsızlık gösterileri yapıldı. 4 Mart 1937 tarihinde sömürge güçleri Kafsâ'da çok sayıda madenciye öldürdü. Giderek büyüyen ve artan nüfusuyla Tunus'un önemli şehirlerinden biri olan Kafsâ, II. Dünya Savaşı sırasında 1942-1943 yıllarında birkaç defa Nazi Almanyası'nın bombardımanına mâruz kaldı ve bir kısmı tahribata uğradı.

Günümüzde Kafsâ, Güneybatı Tunus'un önemli şehirlerinden biri ve aynı adı taşıyan idarî birimin (valilik) merkezidir. Doğu ve batı istikametinde genişleyen şehrin nüfusu 100.000'e ulaşmıştır (2004). Yılda 7,5 milyon tondan fazla üretilen fosfat madeni büyük önem taşır. Geleneksel dokuma sanatlarının yanı sıra turizm de gelişmektedir. Şehrin eteğindeki vahada binlerce hurma, kayısı ve incir ağacı bulunmaktadır. Roma döneminden kalma iki büyük havuz, Bizans dönemine ait sur üzerine Hafsî Sultanı IV. Muhammed

el-Müntasır tarafından 1434 yılında inşa ettirilen ve bazı bölümleri II. Dünya Savaşı sırasında tahribe mâruz kalan burç, Bizans hisarı kalıntıları üzerine yapılan kasba ve câmi-i kebîr önemli ziyaret alanlarıdır. Kafsâ'da bir hava alanı ve 2004'te açılan bir üniversite bulunmaktadır. Şehirde yetişen ve Kafsî nisbesini taşıyan meşhur şahsiyetlerin başında Hâris b. Esed, Hamdîs el-Lahmî, Mâlik b. İsa, fakih, sûfî şair Sîdî Yûsuf b. Ya'küb, bölgenin önde gelen mutasavvıflarından Ebû Ya'küb Yûsuf b. Ahmed et-Tifâşî, onun oğlu meşhur tabip, Kafsâ kadısı Ahmed b. Yûsuf et-Tifâşî, Kafsâ'da bir süre kadılık görevi yapan ünlü fakih İbn Râşid, Ebû Yahyâ İbn Akîbe, Ebû'l-Hasan Ali b. Asîle, Sîdî Mansûr ed-Dâil sayılabilir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ya'kübî, *el-Büldân* (nşr. M. Emîn Dannâvî), Beyrut 2002, s. 188; İbn Havkal, *Şuretü'l-arz*, I, 94; Bekrî, *el-Mesâlik*, II, 706-707, 836; Şerîf el-İdrîsî, *Nüzhetü'l-müşâk*, Beyrut 1409/1989, I, 276-279; *el-İstibşâr fi 'acâ'ibi'l-emşâr* (nşr. Sa'd Zağlûl Abdülhamîd), Dârülbeyzâ 1985, s. 150-154; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, IV, 382-383; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, IV, 371; XI, 244, 467, 521-522; Abdülvâhid el-Merrâküşî, *el-Mu'cib fi telhîşi aḥbâri'l-Mağrib* (nşr. Selâhaddin el-Hevvârî), Beyrut 2006, s. 185, 199-200; İbnü'l-Hatib, *el-İḥâta*, II, 479-480; İbn Haldûn, *el-İber* (nşr. Halîl Şehhâde), Beyrut 1421/2001, VI, 220-221, 323, 328, 502-503, 562-565; Himyerî, *er-Ravzü'l-mi'âr*, s. 477-479; Hasan el-Vezzân, *Vaşfü'lfrîkiyye*, II, 143-145; Ramazan Şeşen, *Salâhaddin Devrinde Eyyûbîler Devleti*, İstanbul 1983, s. 57-58; M. Ali Belhavlî, *Müddünü Tünisiyye: Kaḫşa kadîmen ve ḫadîşen*, Tunus 1990, s. 1-83, 172; Ebû'l-Kâsım M. Kırrû, *Dirâsât 'an târihi Kaḫşa ve a'lâmiḫâ*, Tunus 1993; G. Yver, "Kafsâ", *İA*, VI, 66-67; M. Talbi, "Kaḫşa", *EP* (Fr.), IV, 433-435.

İSMAİL YİĞİT

KAFTAN

Türk ve İslâm dünyasında kullanılan bir çeşit üst giysisi.

Aslı Farsça *ḫaftân* olup boyu diz kapağı, ayak bilekleri veya yere kadar uzanan, önden açık, dik yahut devrik yakalı, çeşitli renklerde kıymetli kumaştan yapılmış, ekserisi mücevherlerle süslü veya nakışlı üst elbisesinin adıdır. Kuşaklı ve bele kadar iliklenen örnekleri de vardır. Arapça kaynaklarda *bürde*, *şemle*, *hamîsa*, *nemire*, *abâ*, *ferrûc*, *kabâ* kelimeleriyle ifade edilir (Mütercim Âsım Efendi, bk. bibl.). Eski ve Yeni Ahid'de kaftan çeşitli vesilelerle geçmektedir. Eski Ahid'e göre Allah, Âdem ve Havvâ'ya deriden kaftan giydirmiş (Tekvîn, 3/21), Eyyûb peygamber çocukları ölüp malı mülkü yok olunca kaftanını yırtmış, kendisini teselliye gelen üç dostu da kaftanlarını yırtarak onunla yedi gün yedi gece hiç konuşmadan beraber oturmuştur (Eyub, 1/13-2/13). Dârü'ttırâzlarda sanatkârca sırma işlemlerle ve bilhassa şerit halinde kenar yazılarıyla süslenmiş, hükümdarın adını veya şîârını taşıyan kaftanların (tırâz) hükümdar tarafından taltif amacıyla birine hediye edilmesine "kaftan / hil'at giydirmek" denir. Eski Türkçe metinlerde hil'at karşılığında kaftan yanında *kedût* ve *ton* gibi kelimelerin kullanıldığı görülür. *Kutadgu Bilig*'de geçen kedût (II, 135) ve ton (II, 395) Reşit Rahmeti Arat tarafından "hil'at" olarak çevrilmiştir. *Dede Korkut Kitabı*'nda da *cübbe*, *çuba*, *çirgab* gibi kelimeler hil'at karşılığında yer almıştır (*DİA*, XVIII, 22-23). Kaftanlar şekil itibarıyla dört grupta toplanabilir. Kapalı yakalı kaftanlar, "V" yakalı kaftanlar, kol yenleri bol olan kaftanlar, yuvarlak kesim yakasız kaftanlar.

Cuma ve bayram namazlarında kırmızı renkli bir kaftan giyen Hz. Peygamber'in (İbn Sa'd, I, 451) kaftanları (bürde) arasında kalın kenarlı Necrân dokuması, kol ağzları dar Şam işi ve çeşitli renklerde Yemen yapımı olanların yanında bir kadının bizzat dokuyarak hediye ettiği kaftan da yer almaktadır (Buhârî, "Libâs", 12, 18, 22, 44; *Müsned*, I, 29; İbn Sa'd, I, 454). Ukâb adlı siyah sancağın Hz. Âişe'ye ait kaftanın nakışlı yünü kumaşından yapıldığı, İslâmiyet'in ilk döneminde Resûl-i Ekrem'in ashabına giymeleri veya satarak parasından faydalanmaları için kaftanlar hediye ettiği bilinmektedir. Gatafân kabilesi üzerine gerçekleştirilen Gâbe Gazvesi'nde (Rebîülâhîr 6 / Eylül 627) elde edilen ganimetler

Cami' u't-tevârih' te
Irak
Selçuklu
Sultanı
II. Tuğrul'u
kaftanıyla
tasvir eden
bir minyatür
(The Library
of University
Edinburg,
MS. Arab. nr. 20)

arasında seferden sonra bizzat Hz. Peygamber tarafından dağıtılan çok sayıda kaftan bulunuyordu (İbn Sa'd, II, 81). Hz. Peygamber'in hükümdarlara İslâm'a davet mektubu gönderdiği sırada Rum Valisi Ferve b. Amr, kendi tebaasından Mes'ûd b. Sa'd'ı elçi olarak beraberinde altın sırmalı atlas kaftanla birlikte çeşitli hediyelerle Medine'ye yollamıştı (a.g.e., VII, 435-436). Dûmetül-cendel'in hıristiyan yöneticisi Ükeydir b. Abdülmelik de Hz. Peygamber'e altın sırmalı, ipek karışımı bir kaftan hediye etmiş, ipek elbisenin giyilmesi henüz yasaklanmadığından kaftanı bir süre kullanan Resûl-i Ekrem'in -ashabının imrenmesi üzerine- Sa'd b. Muâz'ın cennetteki mendillerinin bundan daha güzel olduğunu söyledikten sonra kaftanı satarak parasından faydalanmaları veya hanımlar arasında paylaşmalarını için Hz. Ali'ye yahut Hz. Ömer'e verdiği rivayet edilmektedir (Buhârî, "Hibe", 28; Müslim, "Libâs", 18, "Fezâ'ilü's-şâhâbe", 127; Nesâî, "Zînet", 88).

Câhiz, Emevî ve Abbâsî döneminde üst düzey bürokratların dahil olduğu devlet memurlarının görev alanlarına göre belirlenen özel kıyafetleri arasında kaftanın da bulunduğunu kaydeder (*el-Beyân ve't-tebyîn*, II, 792). Tâbiî'nin âlimlerinden Şa'bî'nin de tilki postundan kaftan giydiği belirtilir (İbn Sa'd, VI, 253-254). İşlemeli veya nakışlı elbiselerin yaygınlaştığı Emevîler devrinde üst düzey devlet görevlilerinin yanında yüksek tabakaya mensup olanlar da ipekten süslü kaftan giyerken bedevîler topuğa kadar inen ve daha basit olan kaftanlarını üzerlerine alırlardı. Hirbetü'l-mefcer'in taç kapısının üzerindeki orta nişte bulunan ve halifeyi temsil ettiği sanılan, çift aslan kabartmalı bir kaideye basmış kılıçlı ve uzun kaftanlı Sâsânî tarzı erkek heykeli Emevîler dönemindeki tezyinat anlayışını yansıtan önemli eserlerdendir. Giyim kuşam konusunda daha çok Sâsânî etkisinde kalan Abbâsîler döneminde halifelerin yanı sıra üst düzey bürokratlarla yüksek tabakaya mensup

olanların, üzerinde kıymetli mücevherle süslü bir kuşağın yer aldığı siyah veya menekşe renginde, dizlere kadar inen, geniş ve dökümlü kaftan giymeleri âdetti. Fâtımî halifeleri ramazanda cuma namazı için çıktıklarında devletlerini simgeleyen beyaz renkli ipek kaftanları tercih ederken kurban bayramında ve ava giderken hâkim renk kırmızı olurdu. Beyazın yanında yeşil ipeğin de kullanıldığı bu dönemde vezirlere ait kaftanların düğmeleri değerli taşlarla süslenmişti.

Türkler'in en eski üst giyimi olan, kişilere göre basit veya değerli kumaşlardan imal edilen, Göktürk heykellerinde ve Uygurlar'a dair kayıtlarda örneklerine rastlanan, erkeklerin sade, kadınların ise genellikle nakışlı olanlarını tercih ettikleri kaftanlar gövde, yen ve etek olmak üzere üç parçadan meydana geliyordu. Kazakistan'ın Almatı şehri yakınlarında Isık / Esik kasabasında bulunan, milâttan önce IV. yüzyıla ait bir Hun kurganında ortaya çıkarılan ve "altın elbiseli adam" olarak anılan erkek cesedinin üzerindeki altın zırhlı kaftan bu alanda bilinen en eski örneklerden biridir (*DiA*, XLIV, 394). Dede Korkut hikâyelerinde evlenecek olanların ak kaftan giydikleri, nişanlanan kızlara kırmızı kaftan gönderildiği, gelinle damadın düğünde evlilik âlâmeti olarak kırmızı kaftan giydiği ve kâfirlerin kullandığı kaftanların Türkler'in ki gibi düz değil arkasının yırtmaçlı olduğu kaydedilmiştir (*Dedem Korkudun Kitabı*,

s. 17). Kâşgarlı Mahmud'un verdiği bilgilerden çeşitli bölgelerde yaşayan Oğuz, Karluk, Çiğil, Kıpçak, Yağma, Kençek ve Uğrak gibi Türk kavimlerinin kıyafetleri içinde zırh üstüne de giyilen kaftanın önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Nîşâbur'da iken Gazneliler'den Selçuklu saflarına geçen Bûzcân (Bûzgân) kumandanı Ebü'l-Kâsım'a zırhlı bir kaftan hediye eden Tuğrul Bey, Musul seferinden dönerken Abbâsî Halifesi Kâim-Biemrillâh'ın gönderdiği karşılama heyetini üzerinde siyah bir kaftan olduğu halde huzuruna kabul etmişti (Köymen, I, 265; Sevim, II, 53). Selçuklu-Abbâsî hânedanları arasında akrabalık bağı kurulurken Bağdat'a yollanan çeyizin içerisinde halis ipekten, mücevherle süslenmiş kaftanlar vardı (a.g.e., II, 10). Sultan Melikşah'ın kendisine bağlılık bildiren Atsız'a gönderdiği hediyeler arasında sultanı kaftan da bulunuyordu (a.g.e., II, 317). Altın Orda Hanlığı'nın ilk hükümdarı Batu Han'ın, Selçuklu Sultanı Gıyâseddin II. Keyhusrev'e yolladığı hükümdarlık âlâmetleri içinde kaftan da vardı (İbn Bîbî, II, 84). Yine Moğollar'dan İzzeddin II. Keykâvus'a külâh, ok ve yayın yanında incili kaftan da gönderilmişti (a.g.e., II, 128). Nizâmülmülk, Sâmânî sarayında görevli gulâmların teçhizatlarından ve kıyafetlerinden bahsederken onların saraya alındıkları birinci yıl hafif bir çizme ile "zendeneci" adı verilen kumaştan yapılmış kaftan giyebileceklerini belirtir (*Siyasetnâme*, s. 74). Ortaçağ'da ham ipek ihracatıyla tanınan Merv'de dokunan kumaşlardan hazırlanan kaftanlar çok meşhurdur.

Türkler'in kullandığı kaftanların kolları genelde elleri örtecek şekilde uzun bırakılırdı. Orta Asya Türkleri en dışa yönlü dokumadan yapılan kaftanlar giyerlerdi. Aşırı soğuklarda hayvan derisinden yapılmış kaftanlar giyilirdi. Orta ve İç Asya'da kaftana "çapan" denilirdi. Gazneli Mahmud'un Afganistan'ın güneyindeki Büst şehrinde yaptırdığı Leşker-i Bâzâr Sarayı'nın duvarlarının alt kesiminin freskolarla

Cami' u't-tevârih' te
Büyük
Selçuklu
Hükümdarı
Sencer
b. Melikşah'ı
kaftanıyla
tasvir eden
bir minyatür
(Z. İndirkaş,
rs. 121)

kaplı yüzeyinde, ay yüzlü ve badem gözlü insan figürlerinin kolları trâzlı kaftanları kıyafet tarihi bakımından önemli sayılmaktadır (DİA, XIII, 485). Ebü'l-Fazl Muhammed b. Hüseyin el-Beyhaki'nin verdiği bilgiye göre Gazneli Mahmud'un cenaze merasimine katılan kumandanlar rütbelere göre sıralanmıştı. Rütbe alâmetleri çok belirgindi ve değişik kaftanlar, çeşitli mücevherlerle süslenmiş altın kemerler bu rütbelerin göstergesiydi. Göktürk heykellerinde görülen kaftanların Gazneli sarayındaki resimlerde de mevcudiyeti dikkati çeker. Leşker-i Bâzâr Sarayı'ndaki bir figürde, beyaz kaftan giymiş bir askerin üstünde sağ tarafı sol tarafının üzerine kapanan ve etek boyu ayakların biraz üzerine kadar uzanan kaftan örneği görülür. Dışa doğru açılan yakası Göktürk kaftanlarına benzemektedir. Kaftanın uzun kollarının pazu kısmında asaleti belirten, aynı zamanda makam ve mevki gösteren tirâzlar vardır.

Reşidüddin'in *Câmi'ü't-tevârih*'inde resmedilen bir minyatürde Gazneli Mahmud kısa kollu ve yandan yırtmaçlı, zemini kare desenlere bölünmüş bir kaftan giymiştir. Tahtına oturan Gazneli Mahmud'un üzerindeki, boyu ayaklara kadar uzanan şatafatlı kaftanın yanlara açılan yakaları farklı bir uygulama olarak değerlendirilebilir. İslâm öncesi Türk kıyafet geleneği Gazneliler'de olduğu gibi Büyük Selçuklular'da da devam etmiştir. *Câmi'ü't-tevârih*'teki minyatürlerde Büyük Selçuklu sultanları Berkyaruk, Muhammed Tapar ve Sencer'in uzun kollu ve renkli bir iç kaftanın üzerine kısa kollu, boyu uzun bir dış kaftan giydikleri, son Irak Selçuklu Sultanı II. Tuğrul'un da pastel renklerden oluşan bir iç kaftanın üzerine siyah zeminli, açık kahve renkli, çiçekli bir dış kaftan giydiği görülmektedir.

Anadolu Selçuklularında kısa ve uzun kollu, trâzlarla süslenmiş, ayak bileklerine kadar uzanan kaftanların kullanıldığı tesbit edilmektedir. Anadolu Selçuklularında kaftana "kapama" denirdi. Yünden yapılan, daha çok kölelerin giydiği kaftanlara ise "çekrek kapama" adı verildi. Günümüze ulaşan minyatürlü eserlerden Selçuklu dönemi kaftanları hakkında bilgi edinmek mümkündür. Aşk hikâyelerini içeren Varaka ve Gülşah minyatürlerinde kolları trâzlı, yeşil veya kırmızı, sarı fon üzerine kahverengi spirallerle bezeli ya da kırmızı veya altın yaldız benekli, boyu diz hizasında, belinde sivri üçgenlerden oluşan, püsküllerle süslü bir kemer veya

Gazneli Sultan Mahmud'u hil'at giyme töreninde kaftanıyla tasvir eden bir minyatür (Reşidüddin Fazlullah-ı Hemedânî, *Câmi'ü't-tevârih*, The Library of University of Edinburgh, MS. Arab. nr. 20, vr. 121^b)

önden düğümlü kuşak olan, açık veya kapalı yakalı kaftanlar görülmektedir. İbn Haldûn, halifelerin ve sultanların kaftan veya elbiselerinin üzerinde yer alan sırma şeklindeki işlemeleri saltanat ve hânedanlarla ilgili geleneklerde görülen ihtişam ve debdebelerden biri olarak kaydeder (*Mukaddime*, I, 673).

BİBLİYOGRAFYA :

Kaşgarlı Mahmud, *Divânu Lugâti't-Türk* (haz. Ahmet Bican Ercilasun – Ziyat Akkoynlu), Ankara 2014, s. 188, 391, 469, 473; Mütercim Âsım Efendi, *Kâmûsü'l-muhit Tercümesi* (haz. Mustafa Koç – Eyyüp Tanrıverdi), İstanbul 2013-14, I, 305, 1031; II, 1359; III, 2387, 2902; IV, 4584-4585; VI, 5863, 5930; *Kâmûs-ı Türkî*, I, 288; II, 1077; İhan Ayverdi – Ahmet Topaloğlu, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul 2005, II, 1513; *Müsned*, I, 29, 130; III, 111, 121-122, 133, 206, 207, 234, 238; IV, 143; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 355, 449-459; II, 81; VI, 253-254; VII, 435-436; Câhiz, *el-Beyân ve't-tebyîn*, II, 792; Hilâl b. Muhasin es-Sâbi, *Rûsûmü dâri'l-hilâfe* (nşr. Mîhâil Avvâd), Beyrut 1406/1986, s. 80, 90-91; Yusuf Has Hâcib, *Kutadgu Bilig* (trc. Reşit Rahmeti Arat), Ankara 1985, II, 135, 395; Nizamülmülk, *Siyâsetnâme* (haz. Mehmet Altay Köymen), Ankara 2013, tercüme: s. 74; İbn Bîbî, *el-Evâmîrü'l-Alâiyye: Selçukname* (trc. Mürsel Öztürk), Ankara 1996, II, 84, 128; *Dedem Korkudun Kitabı* (haz. Orhan Şaik Gökyay), İstanbul 2000, s. 17, 40-41, 53, 116, 128; Ebû Abdullah Muhammed b. Abdurrahman el-Vassâbi, *el-Bereke fi fa'zli's-sa'ye ve'l-hareke*, Beyrut 1406/1986, s. 306-307; İbn Haldûn, *Mukaddime* (trc. Süleyman Uludağ), İstanbul 1982, I, 673; Hüseyin b. Muhammed İbn Vâdirân, *Târîhu'l-'Abbâsiyyîn* (nşr. Münîc el-Kâ'bi), Beyrut 1993, s. 73, 199; Nureddin Serin, *On Üç Asırlık Türk Kıyafet Tarihine Bir Bakış*, İstanbul 1973, tür.yer.; Mehmet Altay Köymen, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi*, Ankara 1979, I, 265; Abdülmün'im Sultân, *el-Müctema'u'l-Mişi'ri'l-'aşri'l-Fâtımî*, Kahire 1405/1985, s. 274-281; Özden Süslü, *Tasvirilere Göre Anadolu Selçuklu Kıyafetleri*, Ankara 1989, tür.yer.; Zühre İndirkaç, *Türklerde Hükümdar Tacı Geleneği*, Ankara 2002, tür.yer.; Sumiyo Okumura, "Türk Kaftanının Kökeni ve Uzak Doğu ile Karşılaştırma", *VI. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Genel Konular Sektör Bildirileri*, Ankara 2002, s. 172; Ali Sevim, "Sibt İbnü'l-Cevzî'nin Mirâtü'z-zamân fi târihi'l-âyan Adlı Eserindeki Selçuklularla İlgili Bilgiler", *Makaleler*

(haz. E. Semih Yalçın – Süleyman Özbek), Ankara 2005, II, 10, 53, 317; Fikri Salman, *Başlangıcından Anadolu Selçuklularının Sonuna Kadar Türklerde Kıyafet Biçimleri*, Erzurum 2013, tür.yer.; İsmail Kara, "Mahyacılar", *1453 İstanbul Kültür ve Sanat Dergisi*, sy. 18, İstanbul 2013, s. 23-24; Ara Altun, "Gazneliler", *DİA*, XIII, 485; Mehmet Şeker, "Hil'at", a.e., XVIII, 22-23; Nebi Bozkurt, "Tirâz", a.e., XXI, 112-113; Necdet Tosun, "Zengî Ata", a.e., XLIV, 262; Tülin Çoruhlu, "Zırh", a.e., XLIV, 394.

MUSTAFA SABRİ KÜÇÜKAŞCI

Osmanlılar'da. Kaftan Osmanlı giyiminin de en önemli unsuru olup önden açık, ayak bileklerine veya yere kadar uzanan bir üst elbisesidir. Saray giyiminde kol boyları ya dirseğe ya da bileğe kadar ve yanlardan sarkan, bazan etek boyuna kadar inen uzunlukta olabilir. Kol boyunda olanların üstüne tekrar bir kat daha elbise giyilebilir. Dirseğe kadar olanlar için aynı kumaştan ek bir kol yapılı ve bir ilikle omuzdaki bir düğmeye iliklenip uzun kolu hale getirilir. Çeşitli Asya kültürlerinde olduğu gibi kol boyu eteğe kadar uzanan kaftanların omuz başlarında bir açıklık vardır. Kaftanı giyen kişi bu açıklıktan kolunu çıkarır, kaftanın kolunu ise sarkıtıp bırakır. Bu tür kaftanlar törensel nitelik taşıyor ve günümüze kadar gelen birçok örnek Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki koleksiyonlarda mevcuttur. Ayrıca Osmanlı minyatürlerinde bunların nasıl giyildiği görülebilir. İçine kürk kaplanmış törensel kaftanlara "kapaniçe" adı verilir. Kapaniçe kollu veya kolsuz olur, önünde çaprast, yakasında ve omuz başlarında kürk bulunur. Siyah tilki kürkü olanlar padişaha mahsusdur; çaprastları mücevherli, dışı atlas ve düğmeleri murassa' olanlara "ferve-i murabba" denir, törenlerde ve alaylarda giyilir. Kadifeye kaplı olan kapaniçe hediye olarak Eflak ve Boğdan voyvodalarına verilir (Uzunçarşılı, s. 222). Kaftanlar Osmanlılar'da başta gelen ödüllendirme gysisidir ve Batı saraylarındaki madalyaya benzer.